

Přehled počasí v uplynulém roce 2018

Tento rok byl jako celek vůbec **nejteplejším rokem v historii měření teplot v našem městě (od roku 1912)**. O výjimečnosti roku 2018 vypovídá zjištění, že se jednalo i o **nejteplejší rok v celé historii měření teplot v pražském Klementinu (od roku 1750!)**. Na druhé straně se jednalo o velmi suchý rok, kdy se sucho projevovalo hlavně v létě a na podzim. **Velkou zvláštností byl i nejteplejší duben v celé historii rožmitálských měření teploty!** Kromě února a března byly všechny měsíce většinou výrazně teplotně nadnormální. Léto bylo **druhé nejteplejší s průměrem 18,8°C** (po roce 2003) a tzv. **teplý půlrok**, což je období od dubna do září byl **vůbec nejteplejší s průměrem teploty 16,2°C!** I přes velké sucho jsme zažili v září a na začátku října intenzivní růst zdravých hub v okolních lesích, a to hlavně v oblasti třemšínských Brd. Ovocné stromy velmi bohatě rozkvetly prakticky současně již koncem dubna a úroda ovoce všeho druhu byla mimořádná i přes mnohdy až zhoubné sucho. Pravou zimu jsme zažívali jen v únoru.

V následujícím číselném přehledu jsou pro jednotlivé měsíce a celý rok uvedeny průměrné teploty vzduchu s připojenými odchylkami od šedesátiletého mezinárodně užívaného normálu z období 1931-1990. Podobně jsou zpracovány i úhrny vodních srážek zaokrouhlené na celé mm (neboli litry vody spadlé na 1 m² plochy). Měřítkem odchylek jsou v tomto případě ovšem procenta normálu 1931-1990.

měsíc	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	rok
Prům. teplota	1,9	-3,4	0,5	11,7	15,6	17,0	19,4	20,0	13,7	8,8	3,7	1,8	9,22°C
Odchylka od normálu	+5,3	-1,2	-1,2	+5,2	+4,1	+2,1	+2,9	+4,2	+1,4	+1,7	+1,6	+3,4	+2,45°C
Úhrn srážek	64	8	38	24	94	56	28	21	55	35	19	101	543 mm
% normálu	156	20	95	48	140	76	32	27	106	76	230	109	82%

Z uvedeného přehledu vyplývá, že např. **relativně** (tj. měřeno velikostí odchylky od normálu) byl nejteplejším měsícem **leden** (odchylka s nejvyšší hodnotou +5,3°C). **Absolutně** nejteplejším měsícem byl ovšem **srpen**, když jeho průměr teploty o hodnotě 20,0 °C je ze všech měsíců nejvyšší. Podobně je tomu u posuzování ostatních extrémů včetně vodních srážek.

Myslím si, že vše nutné a potřebné bylo již sděleno a pokud možno vysvětleno. Obrátme se proto již k vlastnímu stručnému popisu počasí v jednotlivých měsících zcela výjimečného roku 2018.

Leden – byl celkově mimořádně teplý, dokonce 3. nejteplejší v celé historii teploměrných pozorování. Přesto jsme se v období od 16. do 25. 1. dočkali i bohaté sněhové nadílky, když 23. 1. ráno leželo 20 cm sněhu!

Únor – byl chladnější než obvykle, ale zároveň byl i mimořádně suchý, takže sněhu bylo jen málo. Mrazy vyvrcholily až v posledních dnech. 28. 2. bylo třeskných -17,5°C. Je to nejnižší teplota celého roku 2018 i celé zimy 2017/2018!

Březen – byl také chladnější, vždyť ještě 1. 3. jsme naměřili -15,1°C! Naopak 11. 3. bylo 15,8°C. Jaro se probouzelo jen pomalu. Od 17. do 21. 3. ležel sníh. Jako celek si březen podržel spíše charakter zimního měsíce.

Duben – vynikl jako mimořádně teplý měsíc, v historii měření teplot v našem městě se vyšvihl na první místo! Jako by po zimě následovalo hned léto. Do konce měsíce vykvetla většina ovocných stromů. Teplota 4x prolomila hranici 25°C. Stinnou stránkou byl však nedostatek vláhy.

Květen – se projevil jako velmi teplý, spíše letní než jarní měsíc. Sucho se prohlubovalo až do 23. 5. V bouřlivém počasí pak spadlo 23. 5. 32,6 mm a 24. 5. dokonce 43,9 mm převážně však přívalových srážek, takže vláha nemohla být plně využita průsakem. Přesto se příroda velmi osvěžila.

Červen – byl horký a poněkud sušší, ale vláha ještě z několika vydatnějších dešťů (např. 11. 6. spadlo při večerní bouři 21,6 mm vody) postačovala. Předčasně začaly růst houby v okolních lesích. Zažily jsme 14 tzv. letních dní s teplotou alespoň 25°C.

Červenec – byl velmi horký a suchý, takže houby přestaly růst. Zaznamenali jsme 22 letních a 10 tropických dnů (s teplotou alespoň 30°C). Jen ve dvou dnech nepřesáhla teplota hranici 20°C! Pouze 21. 7. spadly významnější srážky, a to 13,9 mm. Sucho se začalo projevovat, přestávala růst i tráva. Některé stromy začaly usychat. Od 24. 7. do konce měsíce proběhla 8denní tropická série.

Srpen – léto vyvrcholilo v tomto doslova tropickém měsíci, byl mimořádně teplý a také mimořádně suchý. Zažili jsme rekordních 17 tropických a 24 letních dní. Sucho se dále prohlubovalo, přesto byla úroda ovoce velká, plody byly poměrně velké a šťavnaté, což svědčí o tom, že se většina stromů úplně vydala ze své podstaty. Tráva dostala nažloutlou barvu a vůbec nerostla. Projevil se nedostatek píce pro dobytek. Vedra byla úmorná. Nejvyšší teplotu celého léta a roku o hodnotě 35,0°C jsme naměřili dne 9. 8.

Září – ve svém nástupu přineslo sice velké ochlazení, ale zároveň i srážky. Záhy se navrátilo léto a nastaly tak příhodné podmínky pro obnovu růstu zcela zdravých hub, mezi nimiž dominovaly právě smrkové hříby a muchomůrky červené. Postupně jich narostlo obrovské množství. Také tráva začala bujně růst v sytě zelené barvě. Ještě 12. 9. bylo 29,3°C. Vydatně přišlo i v poslední dekádě. První mrazík ve 2 m nad zemí jsme zjistili 26. 9.

Říjen – přinesl typické babí léto a prakticky nezapršelo až do 22. 10. Vláhová bilance se opět zhoršila, a proto se růst hub pomalu zastavil, což nezachránily ani deště ke konci měsíce. Příroda hýřila nádhernými barvami, podzim se opravdu vydařil v celé své kráse. Slunce nerušeně svítilo.

Listopad – byl teplotně nadnormální, ale srážkově naopak silně podnormální. Ještě 6. 11. bylo krásných 16,2°C. První sněžení jsme zaznamenali 19. 11. a 20. 11. se udržely 2 cm sněhu. Konec měsíce se vyznačoval silným poklesem teplot a poslední den v měsíci i vydatně sněžilo a teplota se nedostala ani ve dne nad bod mrazu.

Prosinec – byl teplotně silně a srážkově mimořádně nadnormální. Sníh se udržel první dva dny a pak od 11. do 21. 12., kdy jsme tu měli skutečnou zimu, ale Vánoce zůstaly opět bez sněhu. Často vály silné až bouřlivé větry. Vodní bilance se vlivem vydatných srážek konečně zlepšila. Většina vody se přitom vsakovala, protože půda nebyla zmrzlá. Mrazy neprolomily ani hranici -5°C! Počasí bylo značně proměnlivé a o jeho náhlé změny nebyla vůbec nouze.

Slunce svítilo celkem 1888,4 hodin. Nejdéle v květnu (269,0 hodin) a nejméně v prosinci (22,5 hodin). Jasných dní, s oblačností méně než 20%, bylo 62, (nejvíce v dubnu, 11, nejméně v prosinci, žádný). Zamračených dní, s oblačností nad 80% bylo naopak 128 (nejvíce v prosinci, 26). V 68 dnech Slunce nesvítilo vůbec (nejvíce v listopadu, 16). Mlha nás trápila ve 27 dnech (nejvíce v listopadu, 7). Bouřku jsme pozorovali jen v 19 dnech. Silné větry vály ve 27 dnech, z toho bouřlivé pak v 9 dnech. Padající srážky všeho druhu se vyskytly ve 182 dnech, z toho sněžilo ve 45 dnech a sněhová pokrývka ležela jen 36 dnů. S denním úhrnem srážek 1,0 mm a více bylo 96 dnů a s denním úhrnem srážek 10,0 mm a více jen 12. Průměrná relativní vlhkost vzduchu vyšla v hodnotě 76% (nejvyšší byla v lednu a v listopadu, 89% a nejnižší naopak v červenci, 60%), zatímco v měřicím termínu 14 hodin byla nižší, a to 59% (nejmenší průměr ve 14 hodin měl srpen s hodnotou 34%). Nejnižší vlhkost vůbec jsme naměřili ve 14 hodin dne 27. 8., a to 28%. Průměrná oblačnost vyšla 58% (nejvíce v prosinci, 89%, nejméně v dubnu, 38%). Průměrný tlak vzduchu v nadmořské výšce 533,54 m vyšel 715,0 torr, což je 952,3 hPa. Přepočtením na hladinu moře vyjde hodnota 762,20 torr, tj. 1016,18 hPa. Podíl tlaku vodních par činil z celkového tlaku vzduchu 7,15 torr, což je 9,53 hPa.

Mrazových dní ve dvou metrech nad zemí (v budce) bylo jen 110 a při zemi 129. Silný mráz (alespoň -10 °C) jsme zaznamenali v 10 dnech (nejvíce v únoru, 6). Celodenní mrazy, tzv. ledové dny byly zjištěny jen ve 23 dnech. Vegetačních dní (s teplotou alespoň 10 °C) bylo 226, teplých dní (alespoň 20 °C) 152, letních dní (25 °C a více) 76 a zažili jsme i 27 tropických dnů (30 °C a více), hranice 35°C bylo 1x dosaženo. Teplých nocí (teplota neklesla pod 10°C) bylo 99 (nejvíce v červenci a v srpnu, po 25), letních nocí (teplota neklesla pod 15 °C) bylo 19 (v srpnu 10). Průměrná rychlost větru byla zjištěna 2,07 m/s, tj. 7,45 km/h, ve 14 hodin pak 2,58 m/s, tj. 10,37 km/h. Nejsilnější náraz větru o rychlosti 25,2 m/s (90,72 km/h) byl naměřen dne 23. 9. v 9,12 hod SEČ. Rosa byla zaznamenána ve 130 dnech, nejvíce v květnu a v září, po 20 dnech. Jíní bylo zjištěno v 46 dnech a jinovatku jsme nezaznamenali. Krásu duhy jsme mohli obdivovat ve 3 dnech, náledí či zmrazky nás sužovaly naštestí jen v 1 dnu a ledovka ve 2 dnech.

Následuje přehled rozčlenění četností větru podle směru a podle průměrné rychlosti v těchto jednotlivých směrech.

Směr:	S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	bezvětří	celkem
Průměrná četnost v %	4,84	8,31	12,97	9,68	3,29	5,39	25,11	12,24	18,17	100%
Průměrná rychlost v m/s	2,05	2,27	2,26	2,30	2,41	3,18	2,75	1,76	0	2,07 m/s

Konečně je tu závěr naší povětrnostní exkurze do uplynulého, teplotně i srážkově výjimečného roku 2018. Zažili jsme rok s úpornými vedry, v nichž se vystupňovalo sucho. Jak to ale bude s nastávajícím rokem z hlediska počasí, nikdo z lidí opravdu nedovede seriózně ani odhadnout. Dlouhodobé předpovědi jsou značně nespolehlivé, spíše jde o hádání než o nějakou prognózu. Jisté je si jen „chvilku“ počkat na začátek roku 2020, kdy vše, dá-li Pán Bůh, spolehlivě, přesně a důkladně na tomto místě z hlediska počasí zhodnotíme. Buďme plni očekávání, jaké nás asi počasí i se svými výkyvy a zvláštnostmi potká. Těšme se proto na dny příští v našem milém městě a okolí, v naší milované vlasti, v naší krásné republice, která v tomto popisovaném roce oslavila úctyhodné stoleté výročí svého vzniku. Buďme více spokojeni a važme si, že v takové krásné a bohaté zemi žijeme, a buďme vděční za každý prožitý den v míru a ve spokojenosti. Kéž se za rok opět všichni shledáme...